

ΣΥΣΤΑΣΗ (ΕΕ) 2023/499 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 1ης Μαρτίου 2023

σχετικά με κώδικα ορθής πρακτικής για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας με σκοπό την αξιοποίηση της γνώσης στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η αποτελεσματική διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας είναι κείριας σημασίας για την επιτάχυνση της υιοθέτησης καινοτόμων λύσεων και για την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών με σκοπό την αντιμετώπιση των πλέον πιεστικών κοινωνικών προκλήσεων, όπως η διασφάλιση δίκαιης πράσινης και ψηφιακής μετάβασης σύμφωνα με τον στόχο του νέου ευρωπαϊκού θεματολογίου καινοτομίας ⁽¹⁾, με παράλληλη διατήρηση της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας.
- (2) Περίπου το 20 % της παγκόσμιας επιστημονικής και τεχνολογικής παραγωγής παράγεται στην Ένωση ⁽²⁾. Οι καινοτόμες εταιρείες έντασης γνώσης βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε άυλα περιουσιακά στοιχεία για την επίτευξη ανάπτυξης έχουν μετατοπίσει την προσέγγισή τους όσον αφορά τον έλεγχο των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας τις τελευταίες δύο δεκαετίες, όπως καταδεικνύει η σημαντική αύξηση των επενδύσεων σε «προϊόντα διανοητικής ιδιοκτησίας» κατά 87 % στην Ένωση ⁽³⁾. Επιπλέον, η κινητοποίηση ικανοτήτων στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας και της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ ακαδημαϊκής κοινότητας και βιομηχανίας θα ενισχύσει τις επιδόσεις των τομέων στους οποίους οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη μειώθηκαν τα τελευταία έτη, ιδίως στους τομείς που επλήγησαν σοβαρά από την κρίση λόγω της νόσου COVID-19, όπως η αεροδιαστημική και η άμυνα, η αυτοκινητοβιομηχανία και ο τομέας των χημικών προϊόντων.
- (3) Εκτός από τα επίσημα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας), είναι καθοριστικό να εξεταστούν και άλλα είδη περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως οι δημοσιεύσεις, τα δεδομένα, η τεχνογνωσία που προκύπτει από παράγοντες της έρευνας και της καινοτομίας, ώστε να αυξηθούν οι ευκαιρίες δημιουργίας αξίας και η κοινωνική καινοτομία. Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας αποτελούν βασική συνιστώσα της αξιοποίησης της γνώσης όσον αφορά τα αποτελέσματα του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ⁽⁴⁾ και άλλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων της ΕΕ που χρηματοδοτούνται από μέσα όπως η πολιτική συνοχής ⁽⁵⁾, ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας ⁽⁶⁾ ή το Ταμείο Καινοτομίας ⁽⁷⁾.
- (4) Στόχος μιας στρατηγικής για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας είναι η δημιουργία ενός χαρτοφυλακίου πολύτιμων περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο στρατηγικής διαχείρισης για χρήση σε πολλές περιπτώσεις δημιουργίας αξίας, ειδικότερα κατά την υποβολή αιτήσεων για χρηματοδότηση της έρευνας, η προσέλκυση και η δημιουργία ερευνητικών συνεργασιών, η αξιοποίηση εμπορικών ευκαιριών μέσω της αδειοδότησης, της πώλησης ή της ίδρυσης επιχειρήσεων. Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο οι πρακτικές διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας καθορίζονται, κοινοποιούνται και εφαρμόζονται με σαφήνεια αποτελεί το πρώτο βήμα για τη διευκόλυνση της αξιοποίησής τους στο οικοσύστημα της έρευνας και της καινοτομίας.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας [COM(2022) 332 final].

⁽²⁾ Science, Research and Innovation performance of the EU, 2022 (SRIP) Report [Έκθεση σχετικά με τις επιδόσεις της ΕΕ στην επιστήμη, την έρευνα και την καινοτομία (SRIP) του 2022].

⁽³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Πλήρης αξιοποίηση του ενωσιακού δυναμικού καινοτομίας — Σχέδιο δράσης για τη διανοητική ιδιοκτησία με σκοπό τη στήριξη της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας της ΕΕ [COM(2020) 760 final].

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/695 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαίσου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη», τον καθορισμό των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του, και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 (ΕΕ L 170 της 12.5.2021, σ. 1).

⁽⁵⁾ Νέα πολιτική συνοχής (europa.eu)

⁽⁶⁾ Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (europa.eu)

⁽⁷⁾ Ταμείο Καινοτομίας (europa.eu)

- (5) Οι κοινές ερευνητικές δραστηριότητες διαμορφώνουν ένα ιδανικό περιβάλλον για τους εταίρους με σκοπό τη συγκέντρωση γνώσεων και ιδεών και την από κοινού ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών. Ωστόσο, αυτά τα συνεργατικά έργα δημιουργούν προκλήσεις, καθώς εμπλέκουν διάφορους εταίρους, όπως πανεπιστήμια, ερευνητικούς οργανισμούς, τοπικές κοινότητες, επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) και κοινωνικών εταίρων, με διαφορετικό πολιτιστικό και επαγγελματικό υπόβαθρο, κίνητρα και συμφέροντα που κυμαίνονται από την αμιγώς ερευνητική έως την εμπορική εκμετάλλευση. ⁽⁸⁾
- (6) Οι παράγοντες της έρευνας και της καινοτομίας ενδέχεται να αντιμετωπίσουν προκλήσεις όσον αφορά την αποτελεσματική διαχείριση των οικείων περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας λόγω της δυσκολίας να εντοπίσουν τα καταλληλότερα μέσα για τον έλεγχο των περιουσιακών στοιχείων τους, να βρουν τις κατάλληλες αγορές και να προσελκύσουν επιχειρηματικούς εταίρους. Επιπλέον, η μεταφορά των αποτελεσμάτων στην αγορά μπορεί να είναι επαχθής λόγω της ύπαρξης διαφορετικών αντιλήψεων όσον αφορά την αξία τους, καθώς και λόγω ασύμμετρης πληροφόρησης και διαπραγματευτικών θέσεων.
- (7) Η διεθνής συνεργασία αποτελεί βασική πτυχή του τομέα της έρευνας και της καινοτομίας· ωστόσο, η επιστήμη και η τεχνολογία βρίσκονται επίσης στο επίκεντρο των γεωπολιτικών εντάσεων σε ένα μεταβαλλόμενο παγκόσμιο περιβάλλον. ⁽⁹⁾ Άλλες εξελίξεις, όπως η μετάβαση στην ανοικτή επιστήμη για τη βελτίωση της έρευνας, όπως επισημαίνεται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την «Αξιολόγηση της έρευνας και εφαρμογή της ανοικτής επιστήμης» ⁽¹⁰⁾ και η μετατόπιση προς προσεγγίσεις ανοικτής καινοτομίας, αποτελούν τόσο ευκαιρίες όσο και προκλήσεις στο εξελισσόμενο οικοσύστημα της έρευνας και της καινοτομίας. Οι εξελίξεις αυτές θα πρέπει να διασφαλίζουν την αριστεία και τον αντίκτυπο των επενδύσεων της Ένωσης στην έρευνα και την καινοτομία, διασφαλίζοντας παράλληλα τα συμφέροντα της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, βασικοί παράγοντες στα ευρωπαϊκά έργα έρευνας και καινοτομίας εξέφρασαν την ανάγκη τους για καλύτερη κατανόηση της στρατηγικής διαχείρισης, του ελέγχου (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας), της διάδοσης, της μεταφοράς/αδειοδότησης και της εκμετάλλευσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων. ⁽¹¹⁾
- (8) Σύμφωνα με το θεματολόγιο πολιτικής για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας (EXE) ⁽¹²⁾, στο οποίο περιλαμβάνεται η δράση «Αναβάθμιση της καθοδήγησης της ΕΕ για καλύτερη αξιοποίηση της γνώσης», η Επιτροπή προτείνει την έκδοση της παρούσας σύστασης σχετικά με κώδικα ορθής πρακτικής για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας με σκοπό την εφαρμογή της σύστασης (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου ⁽¹³⁾. Το αίτημα για την έκδοση της παρούσας σύστασης διατυπώθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με έναν νέο EXE για την έρευνα και την καινοτομία ⁽¹⁴⁾ και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2021, σχετικά με τη διακυβέρνηση του EXE, καθώς και στο σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη ⁽¹⁵⁾. Επιπλέον, στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για τη διανοητική ιδιοκτησία ⁽¹⁶⁾ επισημαίνεται ότι απαιτείται ορθή διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας για τη στήριξη της αξιοποίησης και της διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας στην Ευρώπη και επισημαίνεται η ανάγκη για βελτίωση της χρήσης, της πρόσβασης και της ανταλλαγής των ερευνητικών αποτελεσμάτων μέσω της ενίσχυσης της διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας.
- (9) Η παρούσα σύσταση αποτυπώνει τις νέες κατευθύνσεις που θεσπίστηκαν με τη σύσταση (ΕΕ) 2022/2415, καθώς το πεδίο εφαρμογής της καλύπτει την ευρύτερη έννοια των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας στο πλαίσιο της έρευνας και της καινοτομίας. Αποσκοπεί στην αντιμετώπιση του κατακερματισμού του οικοσυστήματος καινοτομίας της Ένωσης και στην προώθηση της συνοχής του τομέα της καινοτομίας, όπως προβλέπεται στο νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας.

⁽⁸⁾ Leveraging Innovation Through Collaboration: IP Challenges And Opportunities For SMEs In The Context Of EU-Funded Collaborative Research Projects (lesi.org) [Μόχλευση της καινοτομίας μέσω της συνεργασίας: προκλήσεις στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας και ευκαιρίες για τις ΜΜΕ στο πλαίσιο συνεργατικών ερευνητικών έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ]

⁽⁹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για την παγκόσμια προσέγγιση στην έρευνα και την καινοτομία — Η στρατηγική της Ευρώπης για τη διεθνή συνεργασία σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο [COM(2021) 252 final].

⁽¹⁰⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου «Αξιολόγηση της έρευνας και εφαρμογή της ανοικτής επιστήμης»

⁽¹¹⁾ Leveraging Innovation Through Collaboration: IP Challenges And Opportunities For SMEs In The Context Of EU-Funded Collaborative Research Projects (lesi.org) [Μόχλευση της καινοτομίας μέσω της συνεργασίας: προκλήσεις στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας και ευκαιρίες για τις ΜΜΕ στο πλαίσιο συνεργατικών ερευνητικών έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ]

⁽¹²⁾ European Research Area Policy Agenda (europa.eu) (Θεματολόγιο πολιτικής για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας)

⁽¹³⁾ Σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης (ΕΕ L 317 της 9.12.2022, σ. 141).

⁽¹⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ένας νέος EXE για την έρευνα και την καινοτομία [COM(2020) 628 final].

⁽¹⁵⁾ Μελλοντική διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE) — Συμπεράσματα του Συμβουλίου

⁽¹⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Πλήρης αξιοποίηση του ενωσιακού δυναμικού καινοτομίας — Σχέδιο δράσης για τη διανοητική ιδιοκτησία με σκοπό τη στήριξη της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας της ΕΕ [COM(2020) 760 final].

- (10) Οι παράγοντες της έρευνας και της καινοτομίας θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να εφαρμόσουν μια στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά τα διάφορα στάδια της διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που συνδέονται με τον επαρκή έλεγχο και την επαρκή μόχλευση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας. Επιπλέον, η στρατηγική ανταλλαγή γνώσεων θα πρέπει να ενθαρρυνθεί ως στέρεη βάση για την ανάπτυξη συνεργασίας. Θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι επιχειρηματικές ευκαιρίες που προκύπτουν στο πλαίσιο της ανοικτής καινοτομίας και η σημασία του ανοικτού χαρακτήρα της έρευνας, όπως αποτυπώνεται στην τελική συμφωνία για τη μεταρρύθμιση της αξιολόγησης της έρευνας ⁽¹⁷⁾.
- (11) Όλες οι κατηγορίες φορέων που συμμετέχουν στην έρευνα και στην καινοτομία, όπως ενδιάμεσοι φορείς, μεμονωμένοι ερευνητές, φορείς καινοτομίας και οι ομάδες τους, καθώς και οργανισμοί, μεταξύ άλλων πανεπιστήμια, δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί έρευνας και καινοτομίας, επιχειρήσεις κάθε μεγέθους, υποδομές τεχνολογίας και έρευνας, δημόσιες διοικήσεις και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να εφαρμόσουν την παρούσα σύσταση. Η παρούσα σύσταση θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με κάθε σχετικό κανόνα σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο και σε επίπεδο Ένωσης. Μολονότι μέρη της παρούσας σύστασης διατυπώνονται σε επίπεδο οργανισμού, το πεδίο εφαρμογής τους είναι επίσης καθοριστικό για την καθοδήγηση μεμονωμένων ερευνητών, φορέων καινοτομίας και των ομάδων τους όσον αφορά τη στρατηγική διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας που προκύπτουν στο πλαίσιο των έργων τους,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

1. ΟΡΙΣΜΟΙ

Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- 1) «διανοητική ιδιοκτησία»: το αποτέλεσμα διανοητικών δραστηριοτήτων που είναι επιλέξιμες για νομική προστασία και στις οποίες περιλαμβάνονται εφευρέσεις, λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα, σύμβολα, ονόματα, εικόνες και σχέδια·
- 2) στα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνονται διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά σήματα, σχέδια, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικά δικαιώματα, γεωγραφικές ενδείξεις και δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών, καθώς και κανόνες προστασίας του εμπορικού απορρήτου·
- 3) «περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας»: κάθε αποτέλεσμα ή προϊόν που παράγεται από κάθε δραστηριότητα στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας (όπως δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, δεδομένα, τεχνογνωσία, πρωτότυπα, διαδικασίες, πρακτικές, τεχνολογίες, λογισμικό)·
- 4) «ανοικτή επιστήμη»: προσέγγιση της επιστημονικής διαδικασίας, με βάση την ανοικτή συνεργασία, τα συναφή εργαλεία και τη διάδοση της γνώσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 14 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁸⁾·
- 5) «ανοικτή καινοτομία»: η προσέγγιση του ανοίγματος της διαδικασίας καινοτομίας εκτός οργανισμού·
- 6) «ανοικτή πρόσβαση»: δωρεάν διαδικτυακή πρόσβαση στον τελικό χρήστη σε ερευνητικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των επιστημονικών δημοσιεύσεων, σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο α) και το άρθρο 39 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695·
- 7) «διαχείριση περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας»: σύνολο στρατηγικών διαδικασιών για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής τους, από τη δημιουργία τους έως τη διάθεσή τους στην αγορά, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: τον προσδιορισμό των δυνητικών περιουσιακών στοιχείων που δημιουργούνται ή αποκτώνται, την αξιολόγηση των τεχνικών, νομικών και εμπορικών πλεονεκτημάτων των δυνητικών περιουσιακών στοιχείων, τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις διαθέσιμες μορφές προστασίας, τον καθορισμό της στρατηγικής για τη διάθεση στην αγορά και τη μεταφορά τεχνολογίας, τον προσδιορισμό των βέλτιστων εταιρών με σκοπό τη διαχείρισή τους —σύμφωνα με τον επιχειρηματικό στόχο και την πολιτική κοινωνικής ευθύνης του οργανισμού.

2. ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

2.1. Συνιστάται ο καθορισμός και η θέσπιση πρακτικών για τη στρατηγική διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας με τους ακόλουθους τρόπους:

- 8) διασφάλιση της ύπαρξης στρατηγικής σε επίπεδο οργανισμού η οποία καλύπτει τη δημιουργία, τη διαχείριση και τη χρήση όλων των ειδών περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας (συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων, της τεχνογνωσίας, των προτύπων) σύμφωνα με την αποστολή του οργανισμού, καθώς και διασφάλιση του ότι οι πρακτικές ανοικτής επιστήμης και η ανοικτή καινοτομία λαμβάνονται υπόψη στις δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας·

⁽¹⁷⁾ Agreement on reforming research assessment (Συμφωνία για τη μεταρρύθμιση της αξιολόγησης της έρευνας), της 20ής Ιουλίου 2022.

⁽¹⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/695 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαίσου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη», τον καθορισμό των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του, και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 (ΕΕ L 170 της 12.5.2021, σ. 1).

- 9) προσαρμογή των διαφόρων στοιχείων της στρατηγικής στις σχετικές δραστηριότητες και στους εταίρους και δημοσιοποίησή της·
- 10) διασφάλιση ότι η στρατηγική καλύπτει ειδικότερα:
 - α) το σύνολο του κύκλου ζωής της έρευνας και της αξιοποίησής της, ευθύς μετά την πρόβλεψη προϋπολογισμού για τις δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας, το είδος των γνώσεων που θα προκύψουν από την εν λόγω διαδικασία, ποιες είναι οι προβλεπόμενες επιλογές αξιοποίησης και με ποιον τρόπο ενισχύουν ή συμπληρώνουν το υφιστάμενο χαρτοφυλάκιο που διαχειρίζεται ο οργανισμός·
 - β) ζητήματα βιωσιμότητας, δεοντολογίας και ενσωμάτωσης, και προώθηση της διάδοσης της γνώσης και της (εκ νέου) χρήσης των αποτελεσμάτων προς όφελος της οικονομίας και της κοινωνίας, με παράλληλο σεβασμό των προτύπων δεοντολογίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στήριξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης ⁽¹⁹⁾, καθώς και των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας·
 - γ) αποτίμηση της ΔΙ·
 - δ) δημιουργία τεχνοβλαστών και νεοφυών επιχειρήσεων·
 - ε) περιπτώσεις συγκυριότητας·
 - στ) πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων·
 - ζ) επιχειρηματικές πληροφορίες για την αξιολόγηση της ανταγωνιστικής θέσης του οργανισμού στο πεδίο των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας του εν λόγω τομέα δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας·
 - η) αποτελεσματικές στρατηγικές ΔΙ για την ανάπτυξη επιχειρήσεων·
- 11) καθιέρωση διεξοδικής διαδικασίας δέουσας επιμέλειας για όλα τα περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας που παράγονται εντός του οργανισμού·
- 12) καθιέρωση σαφών και διαφανών διαδικασιών λήψης αποφάσεων και διαδικασιών για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας (για παράδειγμα, καθορισμός μέσων και αρμοδιοτήτων του Γραφείου Μεταφοράς Γνώσης/ Τεχνολογίας)·
- 13) εξασφάλιση εύλογου επιπέδου επαγγελματικής εμπειρογνώσιας όσον αφορά τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας μέσω επενδύσεων στην ανάπτυξη ικανοτήτων, στην ενημέρωση, στην κατάρτιση και στην εκπαίδευση, στις προσλήψεις και στην κινητικότητα, και ζητώντας στήριξη από εμπειρογνώμονες τρίτων μερών·
- 14) παροχή κινήτρων για ερευνητές, εφευρέτες, επαγγελματίες στον τομέα της μεταφοράς γνώσης και της τεχνολογίας και υπευθύνους έρευνας (όπως ανάπτυξη σταδιοδρομίας) με σκοπό την εφαρμογή της στρατηγικής για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας του οργανισμού·
- 15) διασφάλιση του δίκαιου και ισότιμου καταμερισμού της αξίας που δημιουργείται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας από το αρχικό στάδιο (για παράδειγμα, μέσω της αναγνώρισης της σταδιοδρομίας) έως το τελικό στάδιο (για παράδειγμα, μέσω του επιμερισμού των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης) με συνεκτίμηση του αντικτύπου που επιφέρουν οι εν λόγω δραστηριότητες·
- 16) προσδιορισμός του αναμενόμενου αντικτύπου των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας με βάση τις διάφορες διαστάσεις: περιβαλλοντικές, τεχνολογικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και σε σχέση με την υγεία·
- 17) παροχή της αναγκαίας στήριξης για την εφαρμογή της πολιτικής για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας μέσω κατάλληλων εργαλείων και μέσων, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης των επιδόσεων βάσει συμφωνημένων δεικτών μέτρησης (για παράδειγμα, με τη χρήση των εκθέσεων σχετικά με τους δείκτες μέτρησης της μεταφοράς γνώσης που δημοσιεύει το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ⁽²⁰⁾)· χρήση έξυπνων δεικτών μέτρησης (συγκεκριμένων, μετρήσιμων, εφικτών και αποδοτέων, συναφών, έγκαιρων), ποιοτικών και ποσοτικών·
- 18) αύξηση της ενημέρωσης και αξιοποίηση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών συστημάτων για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας, μεταξύ άλλων σε εθνικό επίπεδο ή σε επίπεδο Ένωσης·
- 19) διασφάλιση και διερεύνηση των αναγκαίων πόρων και της χρηματοδότησης για την ωρίμαση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας που αναπτύσσονται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας μέσω της συμμετοχής σε προγράμματα, όπως η «Απόδειξη της ορθότητας της ιδέας» του ΕΣΕ ⁽²¹⁾ και η μετάβαση του ΕΣΚ ⁽²²⁾·

⁽¹⁹⁾ THE 17 GOALS | Sustainable Development (un.org) (ΟΙ 17 ΣΤΟΧΟΙ | Βιώσιμη ανάπτυξη)

⁽²⁰⁾ Knowledge Transfer Metrics - Towards a European-wide set of harmonised indicators (Δείκτες μέτρησης της μεταφοράς γνώσης — Προς ένα πανευρωπαϊκό σύνολο εναρμονισμένων δεικτών)

⁽²¹⁾ Απόδειξη της ορθότητας της ιδέας | ΕΣΕ: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ) (europa.eu).

⁽²²⁾ Μετάβαση του ΕΣΚ (europa.eu)

- 20) επανεξέταση κατά περιόδους της στρατηγικής για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας με τους εξής τρόπους:
- συμμετοχή στην υποβολή εκθέσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με δραστηριότητες διαχείρισης της μεταφοράς γνώσης και των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας μέσω ερευνών και πλατφορμών ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών ⁽²³⁾.
 - καθορισμός ενός δυναμικού επιχειρηματικού μοντέλου, λαμβανομένων υπόψη των επιπτώσεων στα περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας στο πλαίσιο των νεοεμφανιζόμενων νέων τεχνολογιών.

2.2. Ενθαρρύνεται η διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας κατά τρόπο που να καθιστά εφικτή την ανοικτή επιστήμη και την ανοικτή καινοτομία. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστάται:

- 21) να εξετάζονται τα οφέλη της πρακτικής της ανοικτής επιστήμης και της ανοικτής καινοτομίας στα διάφορα στάδια του κύκλου ζωής της έρευνας, αφού αξιολογηθεί αν τα αποτελέσματα θα πρέπει πρώτα να προστατευθούν μέσω δικαιωμάτων ΔΙ και να διασφαλιστεί ότι όλοι οι δυνητικοί φραγμοί στην κοινή χρήση των ερευνητικών αποτελεσμάτων αξιολογούνται διεξοδικά, λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερα τις συμφωνίες συνεργασίας, μεταφοράς και αδειοδότησης με τρίτους·
- 22) να ελέγχεται κάθε ισχύουσα χρηματοδοτική, θεσμική και νομική απαίτηση που καθιστά δυνατή την ανοικτή πρόσβαση στα αποτελέσματα της έρευνας ⁽²⁴⁾ και, όταν καθίσταται δυνατό, να παρέχεται ανοικτή πρόσβαση στα αποτελέσματα της έρευνας, με παράλληλη συνεκτίμηση των ακόλουθων:
- δημοσιεύσεις: παροχή άμεσης ανοικτής πρόσβασης σε επιστημονικές δημοσιεύσεις βάσει ανοικτών αδειών χρήσης, ειδικότερα όταν οι δημοσιεύσεις αυτές προκύπτουν από έρευνα που χρηματοδοτείται με δημόσιους πόρους·
 - δεδομένα:
 - εφαρμογή των αρχών FAIR ⁽²⁵⁾ για να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα που προκύπτουν από την επιστημονική διαδικασία είναι «προσιτά», «προσβάσιμα», «διαλειτουργικά» και «επαναχρησιμοποιήσιμα», αυξάνοντας την επαναχρησιμοποίηση και την αναπαραγωγιμότητα των ερευνητικών αποτελεσμάτων·
 - ανάλυση των όρων και των προϋποθέσεων κάθε συνόλου δεδομένων που χρησιμοποιείται. Εάν οι πληροφορίες αυτές δεν είναι σαφείς ή δεν έχει δοθεί συγκατάθεση, πρέπει να αντιμετωπίζονται ως πληροφορίες «με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος»·
 - εξέταση του ενδεχομένου παροχής ανοικτής πρόσβασης σε δεδομένα, εάν δεν ισχύουν έννομα συμφέροντα ή περιορισμοί·
 - ενθάρρυνση των ερευνητών να χρησιμοποιούν αξιόπιστα αποθετήρια ⁽²⁶⁾, όπως πιστοποιημένα, θεματικά ή τομεακά αποθετήρια που χρησιμοποιούνται ευρέως και είναι διεθνώς αναγνωρισμένα και εγκεκριμένα από την κοινότητα έρευνας και καινοτομίας·
 - συνεκτίμηση του ότι σε ορισμένες περιπτώσεις τα δεδομένα μπορούν να εκληφθούν ως τεχνολογία (η οποία θα μπορούσε να προστατευτεί από εμπορικό απόρρητο)·
 - βάση δεδομένων:
 - επαλήθευση του αν τα δεδομένα ή η βάση δεδομένων που χρησιμοποιούνται προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και/ή από δικαίωμα ειδικής φύσεως σε βάση δεδομένων ή από εμπορικό απόρρητο·
 - παροχή ανοικτής πρόσβασης σε δεδομένα ή βάσεις δεδομένων που προκύπτουν από την επιστημονική διαδικασία όταν δεν ισχύουν έννομα συμφέροντα ή νομικοί περιορισμοί (για παράδειγμα, δικαιώματα ΔΙ τρίτων)·
 - λογισμικό: ενημέρωση των χρηστών λογισμικού σχετικά με τη δήλωση περί δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και αναφορά των όρων αδειοδότησης κατά τη διανομή του λογισμικού. Εάν συνάδει με τη συνολική στρατηγική αξιοποίησης, εξέταση της δυνατότητας διάθεσης του κώδικα πηγής ως ανοικτής πηγής, λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων αδειών ανοικτής πηγής·
- 23) θέσπιση στρατηγικής για τη δημοσίευση και την εκμετάλλευση σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας, ώστε να καταστεί δυνατή η δημοσίευση, με παράλληλη προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών και των πιθανών αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας που υποβάλλονται από ιδιώτες εταίρους, όσον αφορά κοινές ερευνητικές δραστηριότητες·
- 24) συμμετοχή σε ανοικτή σύμπραξη μεταξύ ακαδημαϊκής κοινότητας και βιομηχανίας για την κατάρτιση προτάσεων για έργα με σκοπό την περαιτέρω ευθυγράμμιση των επιστημονικών και βιομηχανικών αναγκών και προκλήσεων·

⁽²³⁾ Παραδείγματος χάριν, η πλατφόρμα για την αξιοποίηση της γνώσης της ΕΕ.

⁽²⁴⁾ Για παράδειγμα, οι δικαιούχοι του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» υποχρεούνται να παρέχουν άμεση ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικές δημοσιεύσεις μέσω αποθετηρίων και στο πλαίσιο ανοικτών αδειών χρήσης. Οι ειδικοί κανόνες σχετικά με την ανοικτή πρόσβαση προβλέπονται στο παράρτημα 5 της πρότυπης συμφωνίας επιχορήγησης του προγράμματος. Κανονισμός (ΕΕ) 2021/695 για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

⁽²⁵⁾ Αρχές FAIR — GO FAIR (go-fair.org)

⁽²⁶⁾ Όπως η πλατφόρμα αποτελεσμάτων του προγράμματος «Ορίζων» για έργα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των προγραμμάτων «Ορίζων 2020» και «Ορίζων Ευρώπη».

- 25) συμμετοχή σε ανοικτές πλατφόρμες καινοτομίας που προσφέρουν ευκαιρίες ανοικτών συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα σε προανταγωνιστικό στάδιο για διατομεακές συνεργασίες και ανταλλαγή γνώσεων·
- 26) καθιέρωση δίκαιων και ευέλικτων μοντέλων κοινής χρήσης και αποζημίωσης για τους εταίρους που συμμετέχουν σε συνεργασίες ανοικτής καινοτομίας πριν από την έναρξη της συνεργασίας.

2.3. Συνιστάται να ενισχυθούν η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η ενημέρωση με τους εξής τρόπους:

- 27) χαρτογράφηση και προώθηση υφιστάμενων εργαλείων εκμάθησης και μαθησιακού υλικού και ανάπτυξη διαφόρων ειδών εργαλείων εκμάθησης προσαρμοσμένων στο στοχευόμενο κοινό με σκοπό την κάλυψη των κενών (για παράδειγμα, διαδικτυακοί πόροι, χειρίδια, φυλλάδια, σεμινάρια, τεστ αυτοαξιολόγησης, οπτικά εργαλεία, διαγράμματα ροής, πρότυπες βιβλιοθήκες), και διάθεση του συνόλου του υλικού σε μια ενιαία πλατφόρμα εντός του οργανισμού·
- 28) ενημέρωση σχετικά με ολόκληρο το φάσμα των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας και τη δυναμική χρήση τους σε χαρτοφυλάκια για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας του οργανισμού και την αύξηση των επιχειρηματικών ευκαιριών του·
- 29) ενίσχυση της κατανόησης όσον αφορά τη συμπληρωματικότητα της ανοικτής επιστήμης και της ανοικτής καινοτομίας με την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, όταν η διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας είναι επαρκής·
- 30) τακτική διοργάνωση συνεδριών ενημέρωσης και κύκλων επιμόρφωσης, με ιδιαίτερη έμφαση στα εξής:
 - α) στα οφέλη της θέσπισης στρατηγικής για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας, η οποία θα έχει ως στόχο τη στήριξη της έρευνας και της ανοικτής καινοτομίας, και στους κινδύνους της έλλειψης μιας τέτοιας στρατηγικής·
 - β) στον προσδιορισμό των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας εντός του οργανισμού·
 - γ) σε επιτυχημένα παραδείγματα αποτελεσματικής διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας και σε περιπτώσιολογικές μελέτες προσαρμοσμένες στο στοχευόμενο στόχο·
 - δ) στην επιχειρηματικότητα, στην ανάπτυξη επιχειρηματικών διαδρομών για καινοτομίες που θα φθάσουν στην αγορά, στη χρήση ΔΙ για την προσέλκυση επενδύσεων και στην πρόσβαση σε χρηματοδότηση και δημιουργία ομάδων για την ίδρυση νεοφυών επιχειρήσεων και τεχνολογικών·
 - ε) στην ανάπτυξη δεξιοτήτων με σκοπό τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμφωνιών συνεργασίας, στη δομή των συμφωνιών για την αδειοδότηση και στην παρακολούθηση και διαχείριση των μακροπρόθεσμων σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ δικαιοπαρόχου και δικαιοδόχων (συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης των επιδόσεων και των δυνατοτήτων επιβολής)·
 - στ) στη χρήση βάσεων δεδομένων για τα δικαιώματα ΔΙ·
 - ζ) σε μη προστατευόμενα περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας και στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέσα όπως συμφωνίες περί τήρησης απορρήτου και προστασία της ΔΙ·
 - η) στην ύπαρξη διαφορετικών καθεστώτων ΔΙ (για παράδειγμα, όσον αφορά το εύρος της προστασίας και τη διάθεση της κυριότητας) σε τρίτες χώρες·
 - θ) στην ύπαρξη άλλων εθνικών ή περιφερειακών κανόνων (π.χ. νομοθεσία περί ανταγωνισμού και, κατά περίπτωση, κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις) που ενδέχεται να επηρεάσουν τις συμφωνίες έρευνας και καινοτομίας·
 - ι) στην επιβολή των δικαιωμάτων ΔΙ και στην αποφυγή της παραβίασης των δικαιωμάτων ΔΙ ιδιοκτησίας τρίτων·
- 31) εξέταση, στο πλαίσιο πανεπιστημίων και άλλων δημόσιων ερευνητικών οργανισμών, ειδικότερα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης όσον αφορά:
 - α) τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας στο πλαίσιο των προγραμμάτων ή των κύκλων σπουδών για καθηγητές, ερευνητές και σπουδαστές, λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων ερευνητικών τομέων τους (για παράδειγμα, σπουδές στον τομέα των επιχειρήσεων, θετικές επιστήμες, τεχνολογία, μηχανική, μαθηματικά, νομική, τέχνη), σύμφωνα με τις βασικές ικανότητες που σχετίζονται με τα περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας για τη διά βίου μάθηση·
 - β) περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας για την αξιοποίηση της γνώσης με έμφαση στην ευρύτερη ερμηνεία των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας·
 - γ) την κατανόηση του ρόλου των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο πλαίσιο της διδασκαλίας για καθηγητές, ερευνητές και σπουδαστές·
 - δ) τον εντοπισμό και την κατανόηση καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων·

- 32) ενθάρρυνση της συμμετοχής σε συναφή επαγγελματικά δίκτυα που μπορούν να συμβάλουν στην ενημέρωση όσον αφορά τη ΔΙ (όπως πρεσβευτές του Ευρωπαϊκού Γραφείου Υποστήριξης της Διανοητικής Ιδιοκτησίας ⁽²⁷⁾), το δίκτυο «Enterprise Europe Network» ⁽²⁸⁾, κέντρα πληροφόρησης για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ⁽²⁹⁾) και εξέταση του ενδεχομένου να ζητηθεί στήριξη από τις υφιστάμενες συμβουλευτικές υπηρεσίες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας που παρέχονται σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Ένωσης (για παράδειγμα, από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Υποστήριξης της Διανοητικής Ιδιοκτησίας ⁽³⁰⁾ και από τα εθνικά γραφεία ΔΙ).

3. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΟΙΝΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

3.1. Συνιστάται να αποσαφηνίζεται η κυριότητα των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας το συντομότερο δυνατόν με τους ακόλουθους τρόπους:

- 33) καθορισμός σαφών διατάξεων περί κυριότητας όσο το δυνατόν νωρίτερα σε επίπεδο οργανισμού για τον αποτελεσματικό εντοπισμό, τη μεταφορά και τη χρήση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένης διαδικασίας επίλυσης διαφορών·
- 34) εξασφάλιση καλής κατανόησης των ειδικών κανόνων περί κυριότητας του προγράμματος και πρόσβασης των συμμετεχόντων, στο πλαίσιο δημόσια χρηματοδοτούμενων δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας·
- 35) έγκαιρη συμφωνία με τους εταίρους για θέματα κυριότητας όσον αφορά την ενσωμάτωση των δικαιωμάτων πρόσβασης και χρήσης (για παράδειγμα, για σκοπούς έρευνας, εκπαίδευσης ή εμπορικής εκμετάλλευσης), το ιστορικό, τα αποτελέσματα και τα σχετικά περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας τρίτων μερών (με σκοπό, για παράδειγμα, τη διευκόλυνση επενδύσεων και άλλων χρηματοοικονομικών ρυθμίσεων)·
- 36) πριν από την έναρξη του σχεδίου, κατάρτιση καταλόγου στον οποίο προσδιορίζονται όλα τα αποτελέσματα δευτέρου επιπέδου, συμπεριλαμβανομένης της ΔΙ, και σχετικές πρόσθετες πληροφορίες που ανήκουν σε καθέναν από τους εταίρους και αναμένεται να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια του έργου και επικαιροποίηση του καταλόγου, εάν είναι απαραίτητο. Κατά τη διάρκεια ζωής του έργου, παρακολούθηση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν και του προβλεπόμενου κατόχου τους. Στο τέλος του έργου, κατάρτιση «καταλόγου κυριότητας αποτελεσμάτων» στον οποίο περιλαμβάνονται όλα τα αποτελέσματα που προέκυψαν και καθορίζεται η πορεία εκμετάλλευσής τους·
- 37) εξέταση, κατά την προετοιμασία της συνεργασίας με τους εταίρους, της χρήσης των υφιστάμενων εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων πρότυπων συμφωνιών σύναψης κοινοπραξιών, αντιμετώπιση των ιδιαιτεροτήτων του εν λόγω έργου και συνεκτίμηση των περιορισμένων πόρων ορισμένων παραγόντων, όπως οι ΜΜΕ ή οι νεοφυείς επιχειρήσεις, κατά τις διαπραγματεύσεις·
- 38) διασφάλιση της σύναψης συμφωνίας κοινής κυριότητας και διαχείρισης ή συμφωνίας κοινής κυριότητας και κατανομής των εσόδων, στις οποίες η κυριότητα της ΔΙ είναι κοινή·
- 39) θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών που απευθύνονται στους εταίρους για τη διασφάλιση αποτελεσματικής εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων σε περίπτωση που οι εταίροι έχουν διαφορετικές ικανότητες ως προς την απόκτηση πρόσβασης στην αγορά·
- 40) συνεκτίμηση του ότι, όταν τα αποτελέσματα των κοινών ερευνητικών δραστηριοτήτων ανήκουν από κοινού σε δημόσιο ερευνητικό οργανισμό και σε συμμετέχοντα από τον κλάδο, παρέχεται στον δημόσιο ερευνητικό οργανισμό η δυνατότητα να χορηγεί άδειες σε τρίτους (όπως νεοφυείς επιχειρήσεις), εάν ο συμμετέχων από τον κλάδο δεν εκμεταλλεύεται τα αποτελέσματα εντός της χρονικής περιόδου που συμφωνήθηκε πρότερα μεταξύ των συγκυρίων·
- 41) σε περίπτωση που τα έργα χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από δημόσιους πόρους:
- α) παραχώρηση της κυριότητας των αποτελεσμάτων στον συμμετέχοντα δημόσιο ερευνητικό οργανισμό και παροχή δικαιωμάτων προτιμιακής πρόσβασης στα αποτελέσματα στους συμμετέχοντες από τον κλάδο. Το εύρος των δικαιωμάτων πρόσβασης θα πρέπει να είναι ανάλογο προς τη συμβολή του κλάδου. Εάν ως αποτέλεσμα επέλθει βελτίωση σε σχέση με την ΔΙ δευτέρου επιπέδου που εισήγαγε ο συμμετέχων από τον κλάδο, εξέταση του ενδεχομένου χορήγησης απεριόριστης πρόσβασης στο αποτέλεσμα στον συμμετέχοντα από τον κλάδο έναντι δίκαιης και εύλογης αμοιβής ανάλογης με τη συνεισφορά του·
 - β) διασφάλιση ότι η διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας που αναπτύσσονται στο πλαίσιο δημόσια χρηματοδοτούμενων δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας πραγματοποιείται με τρόπο ώστε τα κοινωνικοοικονομικά οφέλη που συνδέονται με την αξιοποίησή τους να ωφελούν την Ένωση·

⁽²⁷⁾ Ευρώπη — Ομάδα πρεσβευτών (europa.eu)

⁽²⁸⁾ Enterprise Europe Network (europa.eu)

⁽²⁹⁾ ΕΓΔΕ (Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας) — Κέντρα πληροφόρησης για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας (PATLIB)

⁽³⁰⁾ Ευρωπαϊκό Γραφείο Υποστήριξης της Διανοητικής Ιδιοκτησίας (europa.eu)

- γ) δυνατότητα χορήγησης μη αποκλειστικών αδειών υπό δικαίους και εύλογους όρους σε νομικές οντότητες που χρειάζονται τα αποτελέσματα για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και δέσμευση για ταχεία και ευρεία εκμετάλλευση των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών υπό δικαίους και εύλογους όρους, σε περίπτωση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης (για παράδειγμα, στον τομέα της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας υγείας ή της δημόσιας τάξης) και όταν το έργο λαμβάνει ειδική χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

3.2. Συνιστάται η θέσπιση σαφών όρων συνεργασίας ως εξής:

- 42) εντοπισμός των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα αποτελέσματα των έργων έρευνας και καινοτομίας ώστε να φτάσουν εξαρχής στην αγορά και συζήτηση σχετικά με τη δυνατότητα χορήγησης επιλογών στους συμμετέχοντες με σκοπό τη διαπραγμάτευση για τη χορήγηση αδειών για τα μελλοντικά αποτελέσματα έργων·
- 43) διασφάλιση της ύπαρξης σαφούς πλαισίου συνεργασίας και συμφωνιών εντός του οργανισμού, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμοστέων κανόνων σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας·
- 44) κατάρτιση, όσον αφορά τις κοινές ερευνητικές δραστηριότητες, σαφούς συμφωνίας συνεργασίας που καθορίζει ειδικότερα το πεδίο εφαρμογής της συνεργασίας, τη στρατηγική αξιοποίησης, τη διάδοση και την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων (όπως αδειοδότηση ή μεταφορά αποτελεσμάτων, δημιουργία τεχνολογιών) και τη στρατηγική διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας που καλύπτει τον κύκλο ζωής του έργου και εκτείνεται πέραν αυτού. Η συμφωνία θα πρέπει να περιλαμβάνει διαδικασία που να προβλέπει την ενημέρωση όλων των εταίρων σχετικά με την επίτευξη αποτελεσμάτων και τις δυνατότητες προστασίας τους (για παράδειγμα, μέσω χορήγησης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας)·
- 45) διασφάλιση ότι όλοι οι εταίροι δηλώνουν βάρη που συνδέονται με τα στοιχεία δευτέρου επιπέδου τους (μεταξύ άλλων σχετικών με τη ΔΙ, όπως δικαιώματα τρίτων ή ανοικτή πηγή με περιοριστικές άδειες)·
- 46) διασφάλιση ότι οι διαφορές στις νομικές διατάξεις λαμβάνονται πλήρως υπόψη σε περιπτώσεις στις οποίες στη συνεργασία εμπλέκονται εταίροι από διαφορετικές χώρες και ειδικότερα:
- α) αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο μπορούν να επηρεάσουν τις προσδοκίες όσον αφορά την αξιοποίηση, τη διάδοση και την εκμετάλλευση, και ενσωμάτωση των αντίστοιχων απαραίτητων ρητρών στη συμφωνία·
- β) εξέταση του ενδεχομένου παροχής ενός πλαισίου για την παροχή συμβουλευτικής όσον αφορά την επίλυση διαφορών, ώστε να βοηθηθούν οι εταίροι να επιλύουν φιλικά τις διαφορές τους·
- 47) καθορισμός ρόλου των διαμεσολαβητών (όπως εμπειρογνώμονες σε διαφορετικά κοινωνικοπολιτιστικά περιβάλλοντα) με σκοπό την παροχή βοήθειας σε εταίρους με διαφορετικό υπόβαθρο όσον αφορά τη συνεργασία τους σε διεθνές επίπεδο·
- 48) εξέταση συγκεκριμένων μέτρων για την αποφυγή της κατάχρησης ή της δημοσιοποίησης χωρίς συγκατάθεση πληροφοριών που ανταλλάσσονται, μέσω συζήτησης και σύναψης συμφωνίας περί τήρησης απορρήτου πριν από την ανταλλαγή πληροφοριών, κατά περίπτωση, με εταίρους του έργου, καθώς και των αναγκαίων απαιτήσεων για την προστασία του εμπορικού απορρήτου, εάν επιδιώκεται η προστασία αυτή·
- 49) δημιουργία, όσον αφορά την από κοινού συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκής κοινότητας και βιομηχανίας, των προϋποθέσεων για αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των εταίρων από τα πρώτα στάδια, για παράδειγμα με τη διευκόλυνση της δικτύωσης και την παροχή ευκαιριών ανταλλαγής και επισκέψεων.

4. ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

4.1. Συνιστάται η εξεύρεση κατάλληλων μέσων ελέγχου με τους εξής τρόπους:

- 50) εκπόνηση διεξοδικής ανάλυσης κινδύνου για τα περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένης ανάλυσης ελεύθερης λειτουργίας⁽³¹⁾ με σκοπό τον προσδιορισμό των κρίσιμων συνιστωσών σε περιπτώσεις όπου μια τεχνολογία πρόκειται να αναπτυχθεί, να επικυρωθεί και να διατεθεί στην αγορά·
- 51) επένδυση στις απαραίτητες δεξιότητες και στα προφίλ σε εσωτερικό επίπεδο για τον προσδιορισμό των κατάλληλων μέσων ελέγχου των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας (για παράδειγμα, ειδικοί στον τομέα της νομοθεσίας περί ΔΙ για τη στήριξη των αιτήσεων καταχώρισης δικαιωμάτων ΔΙ) και αίτημα για στήριξη από εμπειρογνώμονες τρίτων μερών·

⁽³¹⁾ Μια ανάλυση ελεύθερης λειτουργίας διασφαλίζει ότι η εμπορική παραγωγή, η διάθεση στην αγορά και η χρήση ενός νέου προϊόντος, διαδικασίας ή υπηρεσίας δεν παραβιάζουν τα δικαιώματα ΔΙ άλλων προσώπων.

- 52) προσδιορισμός του αν η προστασία μέσω δικαιωμάτων ΔΙ ή άλλο είδος προστασίας είναι αναγκαία και εξέταση της δυνατότητας διάθεσης των αποτελεσμάτων σε ανοικτή πρόσβαση, με παράλληλη αξιολόγηση των διαφόρων μέσων ελέγχου·
- 53) γνώση των τοπικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών νόμων και των σχετικών δικαστικών αποφάσεων, καθώς και του εύρους της παρεχόμενης προστασίας, πριν από την είσοδο σε νέα αγορά·
- 54) διενέργεια των κατάλληλων διαδικασιών αποτίμησης της ΔΙ και δέουσας επιμέλειας, πριν από τη μεταβίβαση ή τη χορήγηση άδειας για το περιουσιακό στοιχείο.

4.2. Για τη διενέργεια της αποτίμησης της διανοητικής ιδιοκτησίας συνιστώνται τα εξής:

- 55) καθορισμός στόχων αποτίμησης με βάση τα διάφορα είδη αξιών (οργανωτική, πολιτιστική, οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική αξία)·
- 56) καθορισμός, πριν από τη διενέργεια της αποτίμησης της ΔΙ, του σκοπού της πράξης αποτίμησης, καθώς αυτό θα βοηθήσει στην επιλογή της κατάλληλης μεθόδου σύμφωνα με διεθνή πρότυπα που διαφέρουν ως προς τον σκοπό, το πεδίο εφαρμογής ή την προσέγγιση:
 - α) μια προσέγγιση με βάση την ποιότητα θα παράσχει περιγραφική ανάλυση και/ή βαθμολογία για σκοπούς διαχείρισης, με σκοπό να βοηθήσει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων ή να γνωστοποιήσει τη σημασία της ΔΙ·
 - β) μια προσέγγιση με βάση την ποσότητα μπορεί να βασιστεί στο κόστος, στην αγορά και στο εισόδημα και θα παράσχει υπολογισμό της νομισματικής αξίας της ΔΙ σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή·
- 57) εξασφάλιση καλής κατανόησης των διαφορετικών προσεγγίσεων όσον αφορά την αξιοποίηση των καινοτομιών σε πρώιμο στάδιο από τα μέλη του οργανισμού που είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή στρατηγικών καινοτομίας·
- 58) συνεργασία με τους σχετικούς εταίρους με σκοπό τον προσδιορισμό κοινής προσέγγισης όσον αφορά την αποτίμηση της ΔΙ που προκύπτει ως αποτέλεσμα κοινής ερευνητικής δραστηριότητας·
- 59) επένδυση σε δεξιότητες αποτίμησης της ΔΙ και προφίλ σε εσωτερικό επίπεδο (για παράδειγμα, νομοθεσία περί ΔΙ και εμπειρογνώμονες για την αποτίμηση) και αίτημα για στήριξη από εμπειρογνώμονες τρίτων μερών·
- 60) υιοθέτηση ανοικτής, διαφανούς και αμερόληπτης προσέγγισης καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας αποτίμησης της ΔΙ.

4.3. Συνιστάται η καθιέρωση πρακτικών παρακολούθησης, μεταφοράς και αδειοδότησης με τους εξής τρόπους:

- 61) προσδιορισμός των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών που θα συμμετέχουν στη διάδοση και στην εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένων πιθανών χρηστών, κατά περίπτωση, και δέουσα συμμετοχή τους στις διαπραγματεύσεις·
- 62) εξέταση του ενδεχομένου συμμετοχής σε συνεργατικούς μηχανισμούς αδειοδότησης, όπως κοινοπραξίες εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και γραφεία συμψηφισμού·
- 63) εντοπισμός νεοεκδοθέντων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και πρόσφατα δημοσιευμένων αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας που ανήκουν σε τρίτους μέσω παρακολούθησης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, με σκοπό τον περιορισμό πιθανών παραβιάσεων και τη διασφάλιση της αξίας κάθε μελλοντικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας που θα προκύψει από το έργο·
- 64) εντοπισμός δυναμικών συμπληρωματικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και διαπραγμάτευση συμφωνιών αμοιβαίας ανταλλαγής δικαιωμάτων με σκοπό την αύξηση της αξίας της ανεπτυγμένης τεχνολογίας για δυναμικούς επενδυτές και τρίτους δικαιοδόχους·
- 65) δέσμευση για βιώσιμες και κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές χορήγησης αδειών·

- 66) εξέταση, κατά περίπτωση, της δυνατότητας χορήγησης στους εταίρους συμβατικού δικαιώματος να συνάψουν κατά προτεραιότητα επιχειρηματική συναλλαγή με νομική οντότητα (δικαίωμα πρώτης άρνησης) ή χρονικά περιορισμένη μη αποκλειστική άδεια εκμετάλλευσης της ΔΙ που προκύπτει κατά τη διάρκεια του έργου και λαμβανομένων υπόψη τυχόν εφαρμοστέων κανόνων χρηματοδότησης, στο πλαίσιο κοινών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται μεταξύ βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας·
- 67) προσδιορισμός των κινδύνων που ενέχουν οι αρμοδιότητες ανάπτυξης και διάθεσης προϊόντων στην αγορά και συνυπολογισμός τους στις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών αδειοδότησης.

Βρυξέλλες, 1η Μαρτίου 2023.

Για την Επιτροπή
Mariya GABRIEL
Μέλος της Επιτροπής
